

N:o 14.

Ank. till Riksd. Kansli den 6 Mars 1874, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om upphäfvande af Kongl. Maj:ts resolution och förklaring uppå allmogens allmänna besvär den 21 Juli 1793, i hvad den angår landtmätares rätt att såsom fullmäktige vid domstolar biträda enskilda parter.

Andra Kammaren har till Lag-Utskottet remitterat en af Herr *Obf Nilsson* väckt motion (N:o 18), hvori anföres, att i de norra delarne af riket bristen på lämpliga rättegångsbiträden länge varit kännbar. Enligt motionärens förmenande kunde denna olägenhet i någon mån afhjelpas genom borttagande af det i ofvanberörda Kongl. Resolution meddelade förbud för landtmätare att utan sina förmäns tillstånd praktisera såsom sakkörare. Det vore alltid förenadt med omgång och kostnader att utverka sådan tillåtelse, och exempel saknades ej derpå, att tillåtelsen, en gång meddelad, sedermera utan giltiga skäl återkallats. Motionären föreslår för den skull, "att Kongl. resolutionen den 21 Juli 1793 måtte förklaras upphäven i hvad den rör landtmätares rätt att uppträda såsom ombud vid domstol."

I afseende härå får Utskottet erinra, att, äfven om ifrågavarande stadgande borttoges, kvarstår dock, såsom gällande jemväl för landtmätare, det i 15 Kap. 2 § Rättegångs-balken i fråga om statens tjenstemän i allmänhet gjorda förbehåll, som innefattas i denna bestämmelse: "Konungens betjente, som Kronans uppbörd ej hafva, må ock för sina vänner tala, när deras förmän det tillåta, och de sin tjänst dermed ej försumma, eller det emot deras embets-

pligt ej strider.“ Att nu, såsom motionären synes åsyfta, lemna landtmätare en större frihet i detta hänseende, än som tillkommer andra tjänstemän, dertill förefinnes, i Utskottets tanke, ej något giltigt skäl. Det är icke förenadt med större oägenhet för en landtmätare, som vill sysselsätta sig med sakförarekallet, än för andra tjänstemän, att dertill utverka sig vederbörande förmans tillåtelse. Och om än någon gång skulle inträffa, att förmannen utan grundad anledning afslår sökandens begäran eller återkallar redan meddelad tillåtelse, bör rättelse derutinnan kunna vinnas utan lagstiftningens mellankomms.

Utskottet, som således ansett sig ej kunna tillstyrka en lagstiftningsåtgärd, ledande till det af motionären antydda mål, har emellertid funnit förslaget ur en annan synpunkt påkalla uppmärksamhet, nemligen beträffande rätta betydelsen af ifrågavarande föreskrift, hvilken, föranledd af Bondeståndets vid 1789 års riksdag gjorda underdåniga anhållan att landtmätare måtte förbjudas åtaga sig fullmäktigskap uti storskiftes- och rågångstvister, ordagrant lyder: *“Ehuru landtmätarnes många göromål sällan lära tillåta dem, att såsom fullmäktige biträda enskilda parter; dem icke eller är tillåtet, att, utan sina förmäns tillstånd, drifva saker för rätta; likväl och att häruti betaga all misstanka, vill Kongl. Maj:t härmed uttryckligen hafva landtmätarne sådant förbudit.”* Huruvida uttrycket “sådant förbudit” på detta ställe hänför sig antingen till den närmast stående meningen, i hvilket fall det innebär endast en förklaring att allmänna lagens stadgande om förbud för “Konungens betjente” att utan sina förmäns tillåtelse drifva saker för rätta eger tillämplighet äfven på landtmätare, eller till den fjernare meningen, då det betyder, att landtmätarne hafva sig ovilkorligen förbudet att såsom fullmäktige biträda enskilda parter, eller till Bondeståndets berörda anhållan och hvad dermed varit åsyftadt, då det får betydelsen af ett ovilkorligt förbud för landtmätarne att åtaga sig fullmäktigskap i storskiftes- och rågångstvister — derom hafva inom Utskottet olika åsikter yppats. Ehuru den förstnämnda uppfattningen lär vara den allmänaste, saknar föreskriften likväl erforderlig tydlighet för att ej lemna rum för skiljaktiga begrepp om dess ändamål. En lagstiftningsåtgärd, hvarigenom tvetydigheten undanrödjes, synes därför vara af behovet påkallad.

Enligt Utskottets åsigt bör dervid tillämpas grundsatsen af likställighet i ifrågavarande hänseende emellan landtmätare och tjänstemän i allmänhet, och detta så mycket heldre, som landtmätarne numera, sedan laga skifte öfvergått de flesta hemman, mindre än tillföre äro anlitade i tjensten. Hvad särskildt angår skiftesmål och rågångstvister, äro landtmätarne i anseende till sin sakkunskap företrädesvis lämplige att såsom fullmäktige gå parter till handa i ådana saker. Till förekommande af missbruk härutinnan torde icke erfordras

några särskilda föreskrifter utöfver hvad återopade stadgandet i 15 Kap. 2 § Rättegångs-balken i detta afseende innehåller.

På grund häraf och med föranledande af ifrågavarande motion, får Utskottet vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte för sin del besluta en författning, hvarigenom förklaras, att hvad 8 § i Kongl. Maj:ts resolution och förklaring uppå allmogens allmänna besvär den 21 Juli 1793 innehåller angående förbud för landtmätare att såsom rättegångsfullmäktige biträda enskilde parter icke skall anses betaga landtmätare den i 15 Kap. 2 § Rättegångs-balken Konungens betjente i allmänhet tillerkända rätt, att åtaga sig fullmäktigskap, när deras förmän det tillåta, och de sin tjänst dermed ej försumma, eller det emot deras embetes pligt ej strider.

Stockholm den 5 Mars 1874.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Reservationer:

af Herr Grefve *Sparre*, med hvilken Herrar *von Gegerfelt*, *Philipsson* och *Elfvéd* sig förenade: "Då jag aldrig erfarit, att ifrågavarande stadgande blifvit, och detsamma, så vidt jag förmår inse, ej heller bör kunna blifva annorlunda tillämpadt, än Utskottet med nu föreslagna förklaring afsett, så anser jag denna i allo öfverflödig."

af Herr Grefve *Mörner*, emot så väl den af Utskottet begagnade motivering, som det slut hvartill Utskottet kommit.
